

Periode 1 - Jagers en verzamelaars in een droog landschap (9000 - 7000/6500 v. Chr.)

Archeologische zone 1.3 Dekzandgebieden

Ten noorden en ten zuiden van het Oer-Vechtdal lagen relatief vlakke en droge dekzandgebieden die in hoogte langzaam afliepen van oost naar west. De dekzandgebieden hebben bestaan uit een afwisseling van dekzandvlaktes, -ruggen en -kopjes waarbij de ontwatering waarschijnlijk plaatsvond door kleine beeksystemen. We hebben echter geen goed beeld van dat microreliëf in deze gebieden, hoewel de datadichtheid in het zuidelijke gebied (het zuidelijke deel van het Markermeer en het IJmeer) hoger is waardoor het zicht op het paleoreliëf iets beter is. Het zuidelijke dekzandgebied kwam net als het Oer-Vechtdal door zijn lage ligging al vroeg in het Holoceen onder mariene invloed te staan. Door het binnendringen van de zee in het bekken verslechterde de afwatering van de beken in het achterland en steeg ook daar de grondwaterspiegel. Veel omtrent deze ontwikkeling is echter nog onduidelijk. Tot op heden hebben we geen inzicht in de laat-pleistocene en vroeg-holocene landschapontwikkeling die wel relevant is om bewoningsmogelijkheden van deze zones en het aangrenzende pleistocene achterland in deze periode te begrijpen. De onderzoeksvragen liggen daarom vooral op het niveau van geologie, stratigrafie en geomorfologie en de landschapontwikkeling van de gebieden.

Onderzoeksthema 1.3a Paleoreliëf

De pleistocene hoogtekartaart (Top Pleistoceen, opname 2019) en het DGM-model¹ geven een mooi beeld van het globale verloop van de pleistocene ondergrond van het IJsselmeergebied, maar het macro- en microreliëf van de pleistocene ondergrond (geulen, rivierduinen, dekzandkoppen of -ruggen, beek-/stroombalen, etc.) is op veel plaatsen een witte vlek. In het Markermeer is de datadichtheid iets hoger en weten we uit een aantal onderzoeken bij de Markerwadden² dat het bestaande beeld van het macro-reliëf (een afwisselend dekzandlandschap) inderdaad de afgebeel-

de trend volgt, maar tegelijkertijd is er op detailniveau nog veel onduidelijk.

Om in de toekomst gericht onderzoek te kunnen doen naar archeologische sporen is het daarom van belang om een beter beeld te krijgen van de geomorfologie van de pleistocene ondergrond. Van belang daarbij zijn vragen als: hoe zit het gebied landschappelijk in elkaar, welke laat-pleistocene en vroeg-holocene landschapseenheden, zoals beekdalen, dekzandruggen, -kopjes en vlakten zijn aanwezig en is de pleistocene ondergrond nog intact?

Onderzoeksthema 1.3b Dieper gelegen veenlagen

In de dieper gelegen pleistocene ondergrond zijn verspreid aanwijzingen voor de aanwezigheid van veen uit het Pleistoceen – mogelijk uit het Allerød of ouder. Dit veen wijst op plaatselijke vernatting en de aanwezigheid en samenstelling kan ons door middel van pollen- en macrorestenonderzoek meer vertellen over de lokale omstandigheden, zoals vegetatie in de nabijheid en het afzettingsmilieu en daarmee over de landschapontwikkeling vóór

¹ DGM-model v2.2 DINOloket.

² Huizer & Brijker2018: Vos 2018

het Holoceen. Geconserveerde bomen uit deze veenlagen zeggen iets over het milieu ter plaatse, maar kunnen ook van belang zijn voor de dendrochronologie. Dit soort informatie biedt inzicht in de ontwikkeling van het landschap na de laatste ijstijd en de mogelijkheden die deze landschappen boden voor levensonderhoud voor de groepen jagers verzamelaars die na de laatste ijstijd in Nederland verbleven.

Heeft u vragen?

Bel dan 033 – 421 7 456 of stuur een mail naar info@cultureelerfgoed.nl.
www.cultureelerfgoed.nl

Teksten gerealiseerd door de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed i.s.m. Mooi Noord Holland

Kaartmateriaal: Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed i.s.m. Vestigia BV

Aan deze uitgave kunnen geen rechten worden ontleend.

November 2020

Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed, Smallepad 5, 3811 MG Amersfoort.

Met kennis en advies geeft de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed de toekomst een verleden.